

แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

Guidelines for Potential Promotion of Tourism

in Nakhon Sri Thammarat Province

นิตยา เทพนิมิต¹ เสรี วงษ์มณฑา²

Nittaya Tepnimit, Seri Wongmontha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช 2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม 1) ภาครัฐ จำนวน 4 ท่าน 2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน 3) ภาคผู้นำชุมชน จำนวน 8 ท่าน 4) ภาควิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน 5) ภาควิชาการด้านการตลาด จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เช่น ข้อมูลด้านเวลา ข้อมูลด้านพื้นที่และข้อมูลด้านบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาว่าหากทำการเก็บข้อมูลต่างเวลาต่างพื้นที่และต่างบุคคลหรือต่างผู้ในการให้ข้อมูล จะมีความแตกต่างกันหรือไม่และนำข้อมูลมาตีความเขียนรายงานเป็นขั้นสุดท้ายในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งจะต้องมีการอธิบายหรือการบรรยายเชิงวิเคราะห์ ในลักษณะของการเล่าเรื่อง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาสิ่งที่ผู้วิจัยคาดหวัง คือ ข้อมูลและข้อค้นพบที่เป็นกลางและมีความละเอียดลึกซึ้ง โดยการเขียนผลการจากการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบทางการการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช (6A's) มีความพร้อมและศักยภาพในด้านการจัดการท่องเที่ยว มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย อาทิเช่น 1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเทือกเขาหลวง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเลใต้ชายหาดขนอม 1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทาง

Received: 2021-03-18 Revised: 2021-04-20 Accepted: 2021-04-20

^{1 2} หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Master of Arts, Major of Tourism and Hotel Management, College of Management, University of Phayao. Corresponding Author e-mail: nittayatepnimit@gmail.com

วัฒนธรรม วัดเจดีย์ไฉ่ คือ วัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องการบนบานศาลกล่าว ศาลหลักเมือง นครศรีธรรมราชออกแบบคล้ายศิลปะศรีวิชัยมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น 1.3 ทฤษฎีการท่องเที่ยว ด้านประเพณี คือ ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวนคร ประเพณี สารทเดือนสิบเป็นงานประเพณีที่สำคัญของชาวปักษ์ใต้ ประเพณีแห่ขบวน คือ ประเพณีเก่าแก่ ของศาสนาพราหมณ์ที่เดียวในประเทศไทย 2. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาสรุปเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ควร ส่งเสริมการจัดทำรายการการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ควรมี การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวรวมทั้งการพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความ หลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น 3) สร้างอัตลักษณ์และจุดเด่นของสินค้าของที่ระลึกในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น 4) ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการให้บริการที่ เป็นมาตรฐานในระดับเดียวกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในด้านการบริการให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ศักยภาพการท่องเที่ยว; แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว; องค์ประกอบ ของการท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to 1. study tourism resources of Nakhon Sri Thammarat Province 2. to guide the development of tourism resources of Nakhon Sri Thammarat Province. Which is a qualitative research by in-depth interview with key informants. Main informants 5 group 1) government sector 4 persons 2) private sector and entrepreneurs 5 persons 3) community leaders 8 persons 4) academicians of tourism: 2 persons 5) Marketing department 2 persons, total 21 persons. To find ways to promote tourism potential of Nakhon Si Thammarat Province by means of triangulation by examining information from various sources such as time information. Area and Human Resources To take into account that if collecting data from different locations and different people or different persons to provide information Will there be any discrepancies and the data is interpreted and written as the final report in conducting qualitative research which requires descriptive analytics in the manner of narrative phenomena. That happened This is the result of the study what the researcher expected is the objective but sensitive data and findings by writing the results of the research study by descriptive analysis. The research findings were as follows: 1. The tourism components of Nakhon Si Thammarat Province (6A's) were readiness and potential in tourism management.

Has the ability to accommodate tourists due to the diverse tourism resources, for example: 1. Natural tourism resources such as the National Park Mountains. Islands National Park, Southern Sea, Khanom Beach 2. Cultural tourism resources such as Wat Phra Mahathat Woramahawihan Which has been registered as a world cultural heritage. Wat Chedi Ai Khai is a temple famous for its Nakhon Si Thammarat. City Pillar Shrine is designed like Srivichai art and has a distinctive identity unique. The Sart Duan Sib Tradition is an important festival of the Southern people. Nang Dan parade tradition is the only ancient tradition of Brahminism in Thailand. 2. Researchers have summarized the results of analysis to find ways to promote tourism potential of Nakhon Si Thammarat Province. Which can be summarized as follows 1) The preparation of tourism programs that are interesting and appropriate to the target group should be promoted. 2) There should be public relations on tourism activities as well as the development of a more diverse and interesting activity format. 3) Create the identity and strength of local souvenirs in order to increase the interest of tourists to more tourists.

Keywords: Tourism Potential; Guidelines Tourism Promotion; Tourism Component

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็วรวมทั้งขยายตัวในทุกพื้นที่ทั่วโลก การท่องเที่ยวมีความสำคัญและผลกระทบต่อสังคม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมรวมถึงสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลกเป็นที่ยอมรับกันว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้หลักในระบบการค้าระหว่างประเทศ โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงและสร้างรายได้เข้ามาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมการมีงานทำ พัฒนาความเจริญด้านสาธารณูปโภค ไม่ใช่เพียงประเทศไทยที่มองเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเทศต่าง ๆ ได้เล็งเห็นการสร้างรายได้และความเจริญให้แก่ทุกภาคส่วน จึงส่งผลให้ทุกประเทศ ส่งเสริม สนับสนุน ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวนอกจากนี้ยังมีการแสวงหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแง่ของ ความสำคัญต่อชุมชน ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศที่มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญและมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวและบริการ รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเพื่อ

สร้างรายได้ รวมทั้งการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชนด้วยการผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงจากเมืองหลักสู่ “เมืองรอง” มากขึ้น เพื่อให้เม็ดเงินสะพัดในเมืองรองและกระจายลงสู่ท้องถิ่น หนุนให้เกิดการกระจายรายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ จาก 55 เมืองรองที่รัฐบาลประกาศเพื่อสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือกระจายรายได้เข้าไปสู่ 55 เมืองรอง ด้วยการวางโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อกับการเดินทางเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เห็นได้ว่ารัฐบาลเร่งลงทุนในเมกะโปรเจกต์ เช่น การวางโครงข่าย การคมนาคม สร้างระบบรางรถไฟที่พาดผ่านเมืองรอง และการพัฒนาสนามบินในภูมิภาค โดยที่ผ่านมากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เร่งคิดและลงมือทำให้การท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนสามารถแจ้งเกิดได้อย่างเต็มตัวและยั่งยืน ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น 1 ใน 55 จังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดสองปีที่ผ่านมาทั้งในจังหวัดและจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ชลบุรี สงขลา ภูเก็ต เป็นต้น รวมทั้งผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้รู้จักจังหวัดนครศรีธรรมราชมากยิ่งขึ้น (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2561)

ในการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชข้อมูลสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนเชิงพื้นที่และการบูรณาการประสานแผนพัฒนาในพื้นที่ โครงการจัดเวทีประชาคมรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนเชิงพื้นที่ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด วันที่ 27 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมราวดี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านการจัดการการท่องเที่ยว ได้กล่าวถึงปัญหาของการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยว ขาดกระบวนการในการนำทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ขาดหน่วยงานที่ควบคุมดูแลอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทิศทางแหล่งท่องเที่ยว ขาดโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกระบวนการการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้มีการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เกิดปัญหาในด้านรายได้และเศรษฐกิจของชุมชน อีกทั้งผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้การบริหารงานไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ (แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันออก, พ.ศ. 2561-2564) ส่งผลให้การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการศึกษาในประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ่งสำคัญคือโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การดำเนินงานให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางการท่องเที่ยวเป็นความสำคัญสำหรับชาวไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของประเทศไทย ในปีพุทธศักราช 2551 ตามกรอบยุทธศาสตร์

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปี มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพเน้นการส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ (แผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช (5ปี), องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช, พ.ศ.2553 – 2557)

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชและเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสวงหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชและแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขกลไกของการดำเนินงานสู่การบูรณาการตามแผนการจัดการการท่องเที่ยวและเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวางแผนทางการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ขอบเขตด้านการวิจัยประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาคือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์และการประมวลความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) ซึ่งกำหนดแนวคำถามเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1 - 2 ดังนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ (ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง) ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้เหมาะกับผู้ที่สัมภาษณ์แต่ละคนและบริบทของการสัมภาษณ์จริง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม คือ (1) ภาครัฐ จำนวน 4 ท่าน (2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน (3) ภาคผู้นำชุมชน จำนวน 8 ท่าน (4) ภาควิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน (5) ภาควิชาการด้านการตลาด จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม คือ (1) ภาครัฐ จำนวน 4 ท่าน (2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน (3) ภาคผู้นำชุมชน จำนวน 8 ท่าน (4) ภาควิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน (5) ภาควิชาการด้านการตลาด จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชประยุกต์ใช้การตรวจสอบทรัพยากร (Tourism Resource Audit) เป็นการตรวจสอบ 4 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของชุมชนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, 2545)

3.2) วิเคราะห์ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาบริบทพื้นที่ด้วยเครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ รายงานการตรวจสอบชุมชนศึกษา (Community Study) แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource Audit) ศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Dickman, 1996; พยอม ธรรมบุตร, 2549) 6 ด้าน คือ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2) ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 4) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) 5) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) และ 6) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

4) ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 – พฤษภาคม 2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure) ผู้วิจัยได้มีการสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ว่ามีข้อคำถามที่เนื้อหาครอบคลุมและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนจากนั้นนำไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

1) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ประจำรายวิชาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ว่ามีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถามเมื่อที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราชในฐานะเมืองรอง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

3) การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งได้ข้อมูลครบตามที่ต้องการแล้ว จึงทำการวิเคราะห์สรุปอีกครั้ง โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในลักษณะการบรรยายเชิงพรรณนา โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก

4) การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยกระทำการด้วยวิธีตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เช่น ข้อมูลด้านเวลา ข้อมูลด้านพื้นที่ และข้อมูลด้านบุคคล เพื่อนำมาพิจารณาว่าหากทำการเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างพื้นที่ และต่างบุคคลหรือผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลนั้นจะแตกต่างกันหรือไม่และนำมาเขียนรายงานตีความในขั้นตอนสุดท้ายในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการอธิบายหรือบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analytics) ในลักษณะของการเล่าเรื่อง (Narrative) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลได้จากการศึกษาสิ่งที่ผู้วิจัยคาดหวัง คือ ข้อมูลและข้อค้นพบที่เป็นกลางและละเอียดลึกซึ้ง (Objective but sensitive) โดยการเขียนผลจากการวิจัยด้วยการบรรยาย (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากวิเคราะห์ผลการให้สัมภาษณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกล่าวโดยสรุปได้ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ได้แก่ 1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ อาทิ เทือกเขาหลวงหรือเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำตาปีและน้ำตกหลาย ๆ แห่ง เช่น น้ำตกกรุงชิง น้ำตกอ้ายเขียว น้ำตกพรหมโลก น้ำตกหนานหิน ท่าหาในหมู่บ้านคีรีวง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นถือเป็น

การกระจายรายได้สู่ชุมชนจากจุดขายของการมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อากาศที่ดี เป็นแหล่งโอโซนลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย โดยกล่าวได้ว่านครศรีธรรมราชมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นได้แก่ อุทยานแห่งชาติหาดขนอมหมู่เกาะทะเลใต้เป็นทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ และสวยงามมากที่สุดในฝั่งชายทะเลทางอ่าวไทย 2. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเป็นศูนย์รวมแห่งการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาประเพณีวัฒนธรรมของพี่น้องชาวปักษ์ใต้และเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมอีกด้วย คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองและเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช 3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพิธีสำคัญ ๆ ทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง เช่น ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีสารทเดือนสิบบวงสรวงถึงวิถีแห่งอารยธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างช้านานและจะคงอยู่สืบต่อไปยังชนรุ่นหลังอีกด้วย สมดังสโลแกนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่กล่าวไว้ว่า “นครสองธรรม” คือ ธรรมะและธรรมชาติ ดังนั้นจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความพร้อมและมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยจำแนกตามประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช 3 ด้านดังนี้

1.1 ศักยภาพด้านทรัพยากรของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีความสมดุลของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นคุณภาพปลอดภัย มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและนำนวัตกรรมเทคโนโลยีอันทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยว

1.2 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวตามแนวทางความยั่งยืน มีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและทางจังหวัดมีมาตรการจัดการขยะแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการจัดโครงการอนุรักษ์การใช้ทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีความยั่งยืนและการใช้พื้นที่โซนเกษตร โซนประมง โซนโรงงานอุตสาหกรรม การจัดทำระบบข้อมูลผลผลิตและรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งระบบ

1.3 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชนและกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อสร้างความร่วมมือและพัฒนาระบบการให้บริการด้านการท่องเที่ยวและการมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน เพื่อจัดทำทริปการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และการอำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว 6 ด้าน แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้ 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม อาทิเช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดวาอาราม บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 6 บ่อ องค์ท้าวจตุคามรามเทพ ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ผู้ปกป้องรักษาองค์พระธาตุ บ้านหนัง

ตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน พิพิธภัณฑ์เมือง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถนนสายหัตถกรรมทำช้าง ศูนย์สินค้า OTOP ด้านกิจกรรม คือ กิจกรรมนั่งรถชมเมืองเล่าเรื่องเมืองลิกอร์ กิจกรรมยกหมรบดับที่และด้านงานประเพณี คือ งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ งานประเพณีมหาสงกรานต์แห่นางดาน งานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ งานประเพณีมหาสงกรานต์วิสาขบูชาพระธาตุ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายคนไทย กลุ่มผู้สูงอายุ ชาวมาเลเซียและอินโดนีเซีย 2. เส้นทางคมนาคม (Accessibility) สามารถติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศได้โดยสะดวก ทางบก มีเส้นทางรถยนต์ติดต่อกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ได้หลายเส้นทาง นอกจากนั้นยังมีรถไฟสายใต้ทุกขบวนผ่านชุมทางทุ่งสง 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ประกอบด้วย ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สินค้าที่ระลึก ระเบียบการเข้า-ออกประเทศและโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสะดวกครบถ้วน 4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีการบริการนักท่องเที่ยว โดยมีสถานีตำรวจ โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ตู้ ATM และระบบโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง 5. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและสถานที่พักผ่อนมากมายทั้งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงสามารถเดินทางไปได้สะดวก 6. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มีการจัดกลุ่ม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนิเวศป่า เขา, กลุ่มหาดทรายชายทะเล, กลุ่มวิถีลุ่มน้ำ, และกลุ่มศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเหมาะสมกับทรัพยากรของแต่ละพื้นที่

อภิปรายการวิจัย (Research Discussion)

สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ 4 กลุ่มคือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ ภาคผู้นำชุมชน และภาควิชาการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าจากการศึกษาพบว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและผู้มาเยือนสามารถสัมผัสวิถีชีวิตของชาวนครได้อย่างชัดเจน 1. ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ เทือกเขานครศรีธรรมราชหรือเทือกเขาหลวง ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมากกำเนิดของแม่น้ำตาปีและน้ำตกหลาย ๆ แห่ง ได้แก่ น้ำตกพรหมโลก น้ำตกอ้ายเขียว น้ำตกกรุงชิง น้ำตกในหมู่บ้านคีรีวงหอนานหินท่าหา เป็นต้น และทรัพยากรทางทะเลของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีความโดดเด่น คือ มีชายหาดทอดยาวตลอดฝั่งอ่าวไทยโดยมีลักษณะเด่นจนได้รับการขนานนามว่า มังกรเลื้อยแห่งทะเลใต้ รวมถึงหมู่เกาะในอ่าวขนอมอุทยานแห่งชาติหาดขนอมหมู่เกาะทะเลใต้ ซึ่งเป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงโดดเด่นประกอบด้วยอ่าวต่าง ๆ เช่น อ่าวท้องหยี อ่าวท้องยาง อ่าวคอเขา อ่าวหน้าด่าน อ่าวแฝงเกาะ อ่าวท้องชิง อ่าวในเพลลา โดยมีชายหาดที่มีทรายขาวสะอาดน้ำทะเล

ใสสะอาดเหมาะสำหรับการเล่นน้ำทะเล นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่โดดเด่นคือ โลมาสีชมพูที่พบได้ง่าย ธรรมชาติของมรรวมถึงเกาะน้อยนอก เกาะแห่งตำนานหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด 2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีสำคัญของพุทธศาสนิกชน วัดเจดีย์ไฉโย มีชื่อเสียงในการขนานศาลกล่าวตามคำบอกเล่าของผู้มาเยือน ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ออกแบบคล้ายศิลปะศรีวิชัยมีความสวยงามเป็นอย่างมาก 3. ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ เป็นประเพณีที่เป็นสัญลักษณ์ของชาวนครมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญมากที่สุดของชาวนครได้ จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพล ทองมา วินิตรา สิละพัฒนา และนวนจันทร์ ทองมา (2554) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพของชุมชนชาวจีนยูนานั้น มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่ของชุมชนเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง) ซึ่งถือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนและคนภายในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการเล่าเรื่องราว ดังนั้นทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีความหลากหลายทางระบบนิเวศที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช 3 ด้านคือ ผลการศึกษาพบว่า 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงความสำคัญและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง 2. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความหลากหลายเหมาะกับสภาพพื้นที่และควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึง 3. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวอันหลากหลายและสถานที่พักผ่อนมากมายควรมีการกำหนดมาตรฐานในการบริการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร กีก้างพลู และกนกกานต์ แก้วนุช (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่า ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และความปลอดภัยและระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากและจากผลการวิจัยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนอม ควรพัฒนาส่งเสริมทางด้านความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และแหล่งท่องเที่ยวเป็นลำดับแรก

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่สำคัญจึงควรมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้สามารถนำทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางด้านศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรทางด้านประเพณีที่สืบมาจากบรรพบุรุษที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่ไม่มีที่ใดเหมือน สิ่งเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เพียงแต่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ และมีการร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งคนในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) ควรส่งเสริมการจัดทำรายการการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเพิ่มขึ้น
- 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้มีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- 3) สร้างเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของสินค้าที่ระลึกในท้องถิ่นให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- 4) ควรมีมาตรฐานในการให้บริการลูกค้าที่เป็นมาตรฐานในระดับเดียวกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในด้านการบริการให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรมีจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้มีความโดดเด่นในแต่ละพื้นที่ ในรูปแบบของรายการ นำเที่ยว โฆษณาแนะนำชุมชน/แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในการจัดทำสื่อ ทั้งในระบบออนไลน์ (Online) และสื่อออฟไลน์ (Offline)

เอกสารอ้างอิง (References)

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. *สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี 2562*. สืบค้น 13 มีนาคม 2562, จาก <http://www.oic.go.th>.
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, จังหวัดนครศรีธรรมราช *กวาดรายได้เป็นอันดับหนึ่งการท่องเที่ยวเมืองรอง*. สืบค้น 26 กรกฎาคม 2561, จาก <https://thainews.prd.go.th>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, *สถานการณ์ท่องเที่ยวไทยปี 2560*. สืบค้น 6 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.tatreviewmagazine.com>.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันออก พ.ศ.

2561-2564. สืบค้น 12 ตุลาคม 2562, จาก <http://eduservice.pn.psu.ac.th>.

อรรถพร กีก้างพลู และกนกกานต์ แก้วนุช. (2560). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 11(พิเศษ), 139-157

วีระพล ทองมา วินิตรา ลีละพัฒนา และนวนจันทร์ ทองมา. (2554). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.